

ŞİRİNOV CEYHUN
Magistrant

**MƏDƏNİYYƏT VƏ İNCƏSƏNƏT İ
İSTİFADƏÇİLƏRİNİN BİBLİOQRAFİK-İNFORMASIYA
TƏLƏBATLARI VƏ M.F.AXUNDOV ADINA
AZƏRBAYCAN MİLLİ KİTABXANASI**

Respublikamızın ən böyük milli mədəniyyət xəzinələrindən biri M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasıdır. Mədəniyyət və incəsənət sahəsi tələbatçılarının bibliografik informasiya tələbatının ödənilməsində Milli Kitabxana müstəsna rol oynayır. Kitabxananın «Musiqi ədəbiyyatı» və «Mədəniyyət və incəsənət üzrə elmi informasiya» şöbəsi öz fəaliyyəti ilə diqqət çəkir.

«Musiqi ədəbiyyatı» şöbəsi 1963-cü ildən müstəqil şöbə kimi fəaliyyət göstərir. Fəaliyyətə başladığı ilk gündən şöbə musiqiyə dair kitabların, jurnalların, notların, qramafon vallarının komplektləşdirilməsi, inventarlaşdırılması, sistemləşdirilməsi və məlumat-bibliografiya aparatında əks etdirilməsi ilə məşğul olur. Şöbə oxucular, xüsusilə gənc nəsl arasında musiqiləri yaymaq, təbliğ etmək üçün yardımçı fonda və fonetika fonduna böyük ehtiyac duyurdu. Bu məqsədlə 1063-cü ildə fonetika bölməsi fəaliyyətə başlayır. Bu zaman onun fondunda müxtəlif qrammofon valları, müasir və xarici bəstəkarların nadir əsərləri yer tutur.

1981-ci ildə «Musiqi ədəbiyyatı» şöbəsi fonduna daha bir yeni ədəbiyyat növü Azərbaycan bəstəkarlarının əlyazmaları daxil edildi. (1 s.63)

Azərbaycan bəstəkarlarının əlyazmaları inventar nömrələrlə düzülüb, xüsusi şkaflarda qorunur. Bu tip əsərlərə müraciət edənlər daha çox elmi-tədqiqat işi ilə məşğul olanlardır. Ümumiyyətlə şöbəyə müraciət edənlər elmi işçilər, peşəkar musiqiçilər, köknservatoriya, musiqi məktəbləri və kolleclərin tələbələrindədir.

Şöbə 1969-cu ildən etibarən Bakının musiqi məktəb müəllimlərinə və tələbələrinə kömək məqsədilə 1969-cu ildən «Not musiqi şöbəsinə yeni daxil olan not, kitab, səs valları haqqında məlumat bülleteni» adlı informasiya göstəricisi buraxır. Rüblik buraxılan bülleten not, qrammofon valı və kitab bölmələrindən ibarətdir. informasiya bülleteni

musiqi məktəblərinə, texnikumlara, klublara, mədəniyyət evlərinə göndərilirdi. Çox təəssüf ki, bülletenin nəşri uzunmüddətdir ki, dayandırılıb.

Bundan başqa Məlumat-biblioqrafiya aparatı da çox əhəmiyyətli işlər görmüşdür. Belə ki, məlumat-biblioqrafiya aparatı musiqi fondunu bütövlükdə oxucuların diqqətinə çatdırmaq üçün notların, qrammofon vallarının və kitabların sistemli kataloqunu və bir sıra tematik kartotekalar yaratmışdır.

Milli kitabxananın «Mədəniyyət və incəsənət üzrə elmi-İnformasiya» şöbəsi də bu sahənin tələbatçılarının bibliografik İnformasiya tələbatının ödənilməsində xüsusi rol oynayır.

SSR Mədəniyyət Nazirliyinin 1972-ci il 28 avqust 505 №-li əmrinə əsasən Lenin adına SSR Dövlət Kitabxanasının nəznində mədəniyyət və incəsənət üzrə elmi İnformasiya mərkəzi işə başlayır. Bu prosesə respublika, şəhər və vilayət kitabxanaları da qoşulur. (2. s 90). M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət kitabxanası da bu prosesə qoşulur. 1975-ci ildə M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət kitabxanasında mədəniyyət və incəsənət üzrə İnformasiya şöbəsi fəaliyyət göstərir. Şöbənin əsas işini məlumatın seçmə üsulla yayılması, rəhbərliyə fərdi xilmət, İnformasiya nəşrlərinin hazırlanması və. s təşkil edir.

Rəhbərliyə fərdi xidmət işi rəhbər işçilərin tutduqları vəzifədən asılı olaraq beş seriya əsasında aparılır. RFX-in I, II və V seriyaları yüksək səviyyəli rəhbər işçilərə IV seriya orta pilləli, III seriya isə «Soraq-cavab» prinsipi əsasında hazırlanır və hər iki səviyyəli rəhbər işçilərə xidmət edir. RFX üsulları ilə Mədəniyyət Nazirliyinə, Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasına, Azərbaycan Dövlət İncəsənət Universitetinin müəllim heyətinə xidmət edilir.

İnformasiyanın seçilmiş yayılması üsulunun da özünə məxsus xüsusiyyətləri vardır. Bu üsulun əsas üstünlüklərindən biri daim qüvvədə olan sorğular əsasında həmin sorğulara uyğun bibliografik İnformasiyanın müəyyən vaxt ərzində yayılmasıdır.

Bu sistemin abonentləri xüsusi profilli bibliografik İnformasiyaya ehtiyacı olan alimlər, mütəxəssislər və kiçik kollektivlərdir.

Lakin şöbənin əsas işini İnformasiya göstəricilərinin hazırlanması təşkil edir.

Şöbə 1990-cı ildən «Respublika mədəni həyatının xronikası» adlı İnformasiya bülleteni hazırlayır. Bu bülleten aylıq nəşr edilirdi. Bülleteni buraxmaqda məqsəd rəhbər işçilərə və mütəxəssislərə müntəzəm olaraq Respublika mədəni həyatında baş verən əlamətdar hadisə və faktlar haqqında məlumat verməkdir. Bülleten Respublika qəzetlərində dərc edilən materiallar əsasında hazırlanırdı. Bülleten iki əsas sahə: Mədəniyyət və İncəsənət sahələri üzrə tərtib edilib.

Mədəniyyət sahəsi Beynəlxalq mədəni əlaqələr, Radio və televiziya verişləri, Mətbuat rublikalarına bölünür.

İncəsənət sahəsi isə Musiqi, Estetika, Teatr, Rəssamlıq, Dekorativ tətbiqi incəsənət, Heykəltəraşlıq rublikalarına bölünür. Bülletəndə təkcə Azərbaycan dilində deyil, rus dilində də məqalələr verilmişdir. Bülleteni buraxmaqda məqsəd Mədəniyyət Nazirliyi Aparatı işçilərinə Mədəniyyət və incəsənət sahəsində çalışan alimlərə, mütəxəssislərə, bu sahə üzrə təhsil alan tələbələrə xidmət göstərməkdir. Çox təəssüf ki, bu göstəricinin də nəşri uzun müddətdi dayandırılıb.

Şöbə 1976-cı ildən şöbə «Mədəniyyət və incəsənət üzrə yeni ədəbiyyat»adlı İnformasiya göstəricisi nəşr edir. Göstərici kitab, məcmuə, jurnal məqalələri əsasında nəşr edilmişdir. Göstəriciyə həm sovet, həm də xarici ölkə xalqlarının mədəniyyət və incəsənətinə aid materiallar daxil edilmişdir. Göstərici mədəniyyət və incəsənət bölmələrinə ayrılmışdır. Bu bölmələr bəziləri də alt bölmələrə ayrılmışdır. Mədəniyyət bölməsi Mədəni-maarif işi; Klub işi; Mətbuat, kitab, kitabçılıq; Kitabxana işi; Biblioqrafiya və s. alt bölmələrə ayrılır. İncəsənət bölməsi Təsviri incəsənət; Musiqi; Teatr; Opera və s alt bölmələrə ayrılır. Göstəricini buraxmaqda məqsəd Mədəniyyət Nazirliyi Aparatı işçilərinə o cümlədən, mədəniyyət və incəsənət sahəsində çalışan alimlərə, mütəxəssislərə, sənətkarlara konservatoriya və musiqi məktəblərinin tələbələrinə müvafiq sahə üzrə nəşr olunan ədəbiyyat haqqında vaxtaşırı məlumat verməkdir. Göstərici iki aydan bir buraxılırdı.

Göstərici 1982-ci ildən «Azərbaycan mədəniyyəti və incəsənəti üzrə yeni ədəbiyyat» adı ilə nəşr olunur. Əvvəlki göstəricidən fərqli olaraq, bu göstəricidə sırf Azərbaycana aid materiallar daxil edilmişdir. Kitabdən istifadəni asanlaşdırmaq məqsədilə onların qarşısında şifrələri verilmişdir. Göstərici ayda bir dəfə nəşr olunurdu. Göstəricinin 90-cı

illərdə nəşri dayanır. Bu sahədə bir müddət durğunluq müşahidə olunur. Lakin, ölkəmizin bütün sahələrində gedən sürətli inkişaf, bu sahənin də xoş gələcəyindən xəbər verir. Bir müddət verilən fasilədən sonra həmin şöbə cari bibliografik İnformasiya göstəricilərinin nəşrini bərpa edir. Şöbə 2006-cı ildən «Mədəniyyət, incəsənət və turizm haqqında yeni ədəbiyyat» adlı göstəricini nəşr edir. Bu göstəricidə kitab, jurnal, qəzet məqalələri əsasında hazırlanır.” Fondun formalaşması şöbəsinin dövrü mətbuat bölməsindən hər gün 20-40 adda qəzet daxil olur.” (3) Məqsəd Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin rəhbər işçilərinə müvafiq mövzu üzrə azərbaycan və rus dillərində kitabxanaya daxil olan yeni kitablar, bəzi jurnal və qəzet səhifələrində dərc edilən məqalələr haqqında operativ məlumat verməkdir. Kitabxana fonduna daxil olan mövzu üzrə bəzi jurnal məqalələri də bu buraxılışdan vəsaitdə əks olunmuşdur. Kitabdən istifadəni asanlaşdırmaq məqsədilə onların qarşısında şifrələri verilmişdir. Qarşısında ulduz işarəsi olan məqalələrin tam elektron mətni Milli Kitabxananın saytı və elektron kataloqu vasitəsilə açıb oxumaq mümkündür.

Ədəbiyyat

1. Məmmədova Tamella. *Musiqi mədəniyyətimizin böyük sərvəti. . 70 il xalqın xidmətində.*-B, 1993.-s.62-68.
2. Səfəraliyeva G. *Mədəniyyət və incəsənət üzrə elmi İnformasiya işinin təşkili tarixindən. 70 il xalqın xidmətində.*-B, 1993.-s. 90.
3. M.F.Axundov adına Kitabxananın 2007-ci il hesabatı.

Джейхун Ширинов

***Потребностей библиографические информации исползователи деятельности культуры и искусство и Национальной Библиотеки
Азербайджана им. М.Ф.Ахундова***

РЕЗЮМЕ

В статье рассматриваются библиографической деятельности отдела культура и искусство и музыкальная литература национальной библиотеки им. М.Ф.Ахундова.

Jeyhun Shirinov

*Users of culture and branches of the bibliographic information
demanding and Azerbaijan National Library named after
M.F.Akhundov*

SUMMARY

In this article, it is talked about the main role of the National Library named after M.F.Akhundov content of demanding the bibliographic information about the users in the branch of culture and art.

